

SZÉP TÉLI KERT

A csillagászati tél időszakában a legsötétebbek a nappalok, a legalacsonyabb a hőmérséklet, és a legtöbb csapadék is ez idő tájt hullik. A téli évszak zord napjain nyugalomba vonult természet az új vegetációs időszakra készülődik. A visszahúzódott növények szervezetében, sejtjeiben, szöveteiben fontos biológiai folyamatok zajlanak. A kert e hosszú nyugalmi időszak alatt is gazdag hangulatokban, és teli van zajokkal, látványokkal, illatokkal.

Egyes zajok csak ilyenkor hallhatók: a hóé, ahogy roppan a talpunk alatt, ahogy lezúdul a háztetőről, vagy végigcsorog az ereszen. A jégcsapé, ahogy olvad és cseppenként hullik alá, és ahogy koppan, amikor erejét veszelve egészben leesik. A kerti járdán és a garázsbeállón érdes hanggal utat vágó és az olvadékok feltörő hólapáté. Az ágak rémisztő

nyikorgása az erős szélben, az időt jelző vagy misére hívó harangok zúgása, amely a zajtompító lombok hiánya miatt sokkal erősebb ilyenkor, és a kistestű madarak kicsit élénkebbre váltó csivitelése, amint megérzik az idő enyhülését. Látványában télen érvényesül legszebben az örökzöldek tömörsége, a lombjukat veszített fák koronaformá-

ja, a cserjék ágrendszerének és színe. Rövid életű csodás részletek a zúzmarás fatörzsek, a jégbe zárt rügyek, a hó alól kibukkanó, fagytól dermedt növényi részek, a tárgyakon megülő hókupacok, a hófúvás nyomai a háztetőn, lépcsőkön, kerti utakon, és a füstölgő kémények. A levegő illata, amely füstös, mégis tiszta a friss hóesésben.

ALAKFORMÁLÁS

Egy cserje többféleképpen is alakítható.

- Az úgynevezett egyharmados szabály alkalmazása a legöregebb hajtások egyharmadának töből való eltávolítását jelenti, hogy újak nőjenek a helyükbe. Célszerű minden évben elvégezni, a legtöbb bokornál alkalmazható.
- Nyírást végünk örökzöld sövények tömörítésére (pl. bukszus, fagyal) vagy formázására is. Többnyire csak a fiatal hajtásrészek kerülnek levágásra.
- Az elhalt, sérült, beteg részek eltávolításakor a hajtásokat, ágakat az egészséges részig vágjuk vissza, méghozzá kifelé álló rügyre. A lombfakadás előtt felfedezett károkat legjobb a növekedési időszak kezdetén helyrehozni.
- Előfordulhat, hogy a gyökérnyak táján található rejtett rügyekből vadhajtások fejlődnek. Nem szabad hagyni, hogy uralkodóvá váljanak, visszavágásuk az eredési pontjuknál történjen.
- A vastagabb levágott ágak helyén növekvő vékonyabb hajtások a vízajtások. Ezeket is töből kell eltávolítani.
- A fa csúcsának visszavágására akkor kerüljön sor, ha azt szeretnénk megakadályozni, hogy a fa túl magasra nőjön.

MIT ÉS MENNYIRE?

Február végétől, amikor már hosszabbodnak a fagymentes időszakok, elkezdhető a bokrok, fák metszése. Metszést végünk a szép formáért, virágokért, természet, egyes problémák kiküszöbölésére, az elhalt, beteg, károsodott növényi részek eltávolítására. A fagykár a hajtásvégeken fedezhető fel. Az elfeketedett, élettelen részeket az egészségesig kell visszavágni. A bokrok alapvetően jól tűrik az erős metszést, ám arra kell törekedni, hogy a kiala-

kuló hajtásrendszer minél természetesebb látványt nyújtson.

- A télen élénk színű vesszőikkel díszítő fajok (pl. som, fűz), erős márciusi visszametszés után sűrű hajtásrendszert nevelnek, a bokrok tömöttebbé válnak. Ekkor keríthetünk sort azoknak a virágzó fajoknak a visszavágására is, amelyek virágai az aktuális évi új hajtásokon mutatnak a legszebben (pl. nyári orgona, bugás hortenzia). Márciusi metszésükkel várjunk addig, míg beindul a nedvkeringés, a lomblevelek éppen kiptannak, ekkor az előző évi fás részeket vágjuk vissza két rügyre.

- A korán, lombfakadás előtt nyíló fajok (pl. aranyvessző, díszbirs, díszcseresznye, díszalma, magnólia, gyöngyvessző) metszését közvetlenül az elnyílásuk után végzzük. Az ilyen növények az előző évi hajtásokon bontják ki virágaikat. Hogy ne kövessünk el hibát, és ne kelljen lemondani pompás tavaszi látványukról, érdemes megfigyelni, esetleg feljegyezni a kertünk bokrainak, fáinak nyílási idejét. Az idős, elöregedett, felkopaszodó, gyengén virágzó hajtásokat töből távolítsuk el, a hosszúra nyúltak egyharmadát vágjuk vissza.

AKTUÁLIS TENNIVALÓK

- ✓ Ellenőrizzük a növények téli szél és fagy elleni védelmét.
- ✓ Tömörítsük vissza a fagytól kifordított földet az ágyásokban.
- ✓ Kövessük figyelemmel az üzletek vetőmag-ajánlatait.

- ✓ Szerezzük be a hiányzó és ültetni kívánt fajokat, fajtákat.
- ✓ Nézzük át a teletetésre behordott növényeket.
- ✓ Havonta egyszer öntözzünk.
- ✓ Benti körülmények között készítsünk szaporításokat, dugványozzunk, vessünk magot.
- ✓ Kísérjük figyelemmel a komposzt alakulását.
- ✓ Igazítsuk meg az ágyásokat.

- ✓ Takarítsuk ki a sövény sorok alját.
- ✓ Gyűjtsük össze a felgyült, szétázott lombot, szemetet.
- ✓ Fagymentes napon végzzük el az elmaradt metszéseket.
- ✓ Rendezzük vissza a felfuttatott növények széltől megtépzott hajtásait.
- ✓ Vágjuk le a sérült ágakat.
- ✓ Gondozzuk a szobanövényeket, portalanítsuk a leveleket.

Így vessük az apró magokat

Sok kedvenc egynyári virágnak (pl. begónia, lobélia, pistike) nagyon apró a magja. Egyenletes vetésük érdekében vágjunk ki kartonpapírból egy téglalapot, hajtsuk középen ketté, ebbe öntsük a magokat, és a mutatóujjunk hozzáütögetésével szórjuk lassan a vetőföld sima, egyenletes felszínére. A sötét mag a sötét közegen alig észrevehető, ezért ha finom homokkal keverjük, láthatóvá válik, hova vetettünk. A talajfelszín kiszáradását fóliás vagy üveglapos takarással akadályozhatjuk meg. Az üveglapot naponta forgassuk, hogy a becsöpögést és az így kialakuló palántabetegségeket elkerüljük. A túlmelegedés ellen óvjuk a magvetést a közvetlen napsütéstől. Ha a föld felületén a kis csíranövények láthatóvá válnak, néhány napra az üveglap és a vetőtálca közé tegyünk egy kis éket (pl. fadarabot, kavicsot), hogy apránként levegőhöz szoktassuk a növényeket. Később teljesen távolítsuk el.

DUGVÁNYOZÁS

A balkonnövények, mediterrán növények (pl. muskátli, leander) zömét dugványozással szaporíthatjuk a meglévő növényről szedett fej- vagy szárdugványról. A fejdugvány a hajtás felső része, míg a szárdugvány általában egyleveles, feldarabolt zsenge szárrész. A dugványt éles késsel vagy metszőollóval vágjuk, majd az előkészített,

földdel megtöltött cserepekbe dugjuk. A szaporításoknak teremtsünk párás környezetet (pl. fóliatakarás), és óvjuk a közvetlen fénytől. Időnként ellenőrizzük a gyökeresedést. Amint megtörtént, a takarást abbahagyhatjuk és lassan a külső környezethez szoktathatjuk a növényt.

Merényi Alexandra

SZAPORÍTÁS

A kora tavasz a szaporítások ideje. A házikerti növények előállítására hasznos szabadidős tevékenység. Az egynyári, balkon- és évelő növények szaporításával gyors eredményeket érhetünk el, és igazi öröm, ha kezeink közül szép, egészséges példányok kerülnek ki.

MAGVETÉS

A legtöbb egynyári virág és sok évelőfaj alapvető termesztési módszere. Növényház hiányában a palántákat a lakásban neveljük, ahol a hely bár korlátozott, mégsem lehetetlen, hogy nagyszámú palántát neveljünk, ám szem előtt kell tartani, hogy a növények, ahogy fejlődnek, egyre több helyet követelnek.

Lépései

- ✓ Töltsük meg a vetőtálcákat szaporítófölddel.
- ✓ Öntözzük be.
- ✓ Vessük el magokat.
- ✓ Takarjuk földdel, majd üveglappal.
- ✓ Az üveglapot távolítsuk el csírázás után.
- ✓ A gyökerek megjelenése után tegyük a lehető legvilágosabb helyre.
- ✓ Kerüljük a fényhiány miatti megnyúlást.
- ✓ Tűzdeljük át egyenként a kikelt növényeket kisebb cserepekbe.
- ✓ Védjük a közvetlen erős napsütéstől.
- ✓ Növeljük a megerősödött palánták edényei közötti távolságot.
- ✓ Forgassuk meg időnként a palántákat, hogy egyenletesen érje minden oldalukat a fény.
- ✓ Végezzük el a szabadföldi kiültetésük előtti edzésüket (ki-behordás).

Hasznos információk

- A magok többsége jól csírázik.
- A nagyobb magvak szemenként vetendők.
- Az apróbb magvakat jobb vetőkartontól szórva vetni.
- A fényen csírázó magokat nem kell takarni.
- A palánták, ahogy nőnek, egyre több helyet igényelnek.
- Az ablakpárkányról magasító alátéttel emeljük föl a növényeket, hogy sok fényhez jussanak.
- Mérsékeltan öntözzünk.
- Finom porlasztású öntözővel öntözzünk.
- Az erős víz elsodorja a magokat.
- A vetőtálcákat vízbe állítva is átnedvesíthetjük.
- A túlóntozás megnyúlást és palántadőlést okozhat.